

PRIKAZ
**ŠVAPSKI KULINARIJ – DODIR TRADICIJA
U HRVATSKOJ / SÜDDEUTSCHES CULINARIUM –
– BEGEGNUNG VON KOCHTRADITIONEN
IN KROATIEN**

Nives Rittig-Beljak. Varteks tiskara Varaždin; Zajednica Nijemaca u Hrvatskoj, Zagreb 2002, str. 221.

Nives Rittig Beljak, autorica ove knjige, jedna je od rijetkih hrvatskih etnologinja koja se već niz godina bavi sustavnim proučavanjem hrane kao jednom od tema kulturne antropologije. Zato je u ovoj knjizi, kako i sama napominje, više govora o ozračju, kulturnoj sredini u kojoj hrana postoji od razmatranja o samoj hrani ili kakvoći poslastica.

Stoga je ovo knjiga o hrani, o manjinama, o identitetu. Ovo je knjiga koja govori o tranziciji kulturnih dobara i njihovoj transformaciji u vremenu i prostoru. Ovo je knjiga o ljudima.

Autorica polazi od tvrdnje da hrana pripada nečemu što se može nazvati sitnim inventarom kulturne baštine. To potvrđuje i značajna dinamika vezana uz hranu: s jedne se strane jela i umijeće kuhanja vrlo sporo mijenjaju te se govori o zavičajnim karakteristikama pojedinih jela, dok, s druge strane, postoji neprestana dinamika kao rezultat ljudske znatiželje oko novih jela, začina i priređivanja.

Dvojezično hrvatsko i njemačko izdanje ove knjige započinje uvodnim razmatranjem, zapravo pitanjem tko su "Švabe" i zašto je knjiga nazvana "švapski" kulinarij? Odgovorom autorica objašnjava migracijske procese iz južnonjemačkih pokrajina u okviru Austrije, odakle su stizali brojni valovi švapskih naseljenika u Podunavlje, čime čitatelj dobiva prostorni i vremenski okvir istraživane teme.

Slijede poglavlja: *Kult austrijskih slastica, Dijalog hrvatskih i austrijskih tiskanih kuharica, O kronologiji riječi hrana, Dodatak: Mediteran i drugi, Hrana kao kulturni izričaj: Nijemci u Slavoniji i Podunavlju, Recepti.*

U ovim poglavljima autorica analizira niz zanimljivih i dosad u etnološkoj znanosti razmjerno neistraživanih tema: od povijesti migracija koje su za nekoliko stoljeća promijenile etničku sliku pojedinih dijelova Hrvatske, preko utjecaja obrtničkih cehova na njihov razvoj u Hrvatskoj, pojave prvih kuharica, o terminologiji, o hrani i njezinu mjestu i ulozi u životnim pričama, o hrani i progonstvu. Autorica je također sastavila rječnik germanizama u hrvatskom jeziku koji su obilježili kulinarnost kontinentalnoga dijela Hrvatske.

No, svakako jedna je od glavnih dometa ove knjige u tome što Nives Rittig Beljak područje tradicijske ishrane, svakodnevne i blagdanske, analizira vrijednostima prosudbe o ishrani, a pojedine aspekte ishrane ne razmatra unutar inventara materijalne kulture ili kao određene simbole pojedinih običaja, nego kao sredstvo kulturnoga i etničkoga identiteta.

Jadranka Grbić